

EFECTELE SUBVERSIVE ALE JOCURILOR DE CUVINTE ÎN TEATRUL LUI IONESCO

Daniela DINCĂ
Universitatea din Craiova, România
danadinca@yahoo.fr

Departate de a fi o simplă formă de divertisment, jocurile de cuvinte se dovedesc a fi instrumente utile în deconstruirea structurilor de limbaj bazate pe efectele lor subversive sau perverse, așa cum sunt ilustrate cu succes în drama lui Eugène Ionesco. În acest articol ne propunem să studiem astfel de efecte prin care umorul și deconstrucția limbajului se combină pentru a crea o atmosferă absurdă și șocantă, care îl surprinde și îl tulbură pe cititor. Jocurile de cuvinte, calambururile, asonanțele, rima și galimatiasurile din teatrul său se transformă într-un mod fără precedent de ilustrare a stereotipurilor lingvistice ale personajelor, a statutului lor și a comportamentului marionetelor, reprezentând, în același timp, o modalitate de a atrage atenția asupra lipsei de comunicare într-o lume dominată de clișee și absurdități.

Cuvinte cheie: *jocuri de cuvinte, calambururi, asonanțe, aliterații, echivocuri*

JOCURILE DE CUVINTE ȘI ANALOGIA SEGMENTALĂ FORMALĂ

María Luisa FERNÁNDEZ-ECHEVARRÍA
Universitatea Complutense din Madrid, Spania
Laboratoire MoDyCo, Franța
fernandez.ml09@gmail.com

În această lucrare analizăm caracteristicile formale ale câtorva jocuri de cuvinte în franceză, engleză și spaniolă, pentru a pune în evidență analogiile interfețelor categoriale semantice în raport cu alte enunțuri tip din fondul comun al limbii. Similitudinea analogiilor indică corespondențe procedurale fonologice care fac posibile deplasările metaforice «controlate» din producțiile discursive «răsunătoare» ale mass-mediei. Studiul propune stabilirea cadrelor translingvistice de analiză enunțativă, bazate pe spații semiologice prealabile silabației.

Cuvinte cheie: *analogie, enunțare, frazeologie, semiologie, silabație, traductologie.*

JOCUL DE CUVINTE, JOCUL CU CUVINTELE ÎN *LA SPECTACULAIRE HISTOIRE DES ROIS DES BELGES* DE PATRICK ROEGIERS

Jan GOES
Universitatea din Artois, Franța
Grammatica, EA 4521
goes.jan@wanadoo.fr

Pornind de la un text care sintetizează jocurile de cuvinte ale lui Patrick Roegiers în *La spectaculaire histoire des rois des Belges*, efectuăm o analiză a procedurilor folosite de autor. Acestea se situează la nivelul cuvântului, al unităților polilexicale și al aluziilor (proverbe, opere literare și evenimente istorice). De asemenea, încercăm să stabilim cu ce tip de public își propune autorul să stabilească o complicitate.

Cuvinte cheie: *jocuri de cuvinte, regi ai Belgiei, Roegiers*

PROCEDEE LINGUISTICE ALE JOCURILOR DE CUVINTE ÎN ROMANUL *À PRENDRE OU À LÉCHER* DE FRÉDÉRIC DARD

Anda RĂDULESCU
Universitatea din Craiova, România
andaradul@gmail.com

Pornind de la teoriile lui Guirard (1979) și ale lui Charaudeau (2006), am procedat la o analiză a mecanismelor jocurilor de cuvinte și a procedeeleor lingvistice care stau la baza lor, corpusul fiind furnizat de romanul *À prendre ou à lecher* de Frederic Dard. Articolul este structurat pe opoziția clasică între axa sintagmatică și cea paradigmatică și pe componentele semnului lingvistic - semnificatul (Sa) și semnificatul (Sé). Astfel am putut pune în evidență complexitatea tehnicilor de creare a jocurilor de cuvinte în care interferează mai multe fenomene lingvistice: omofonie, înlănțuire fonetică, dublă semnificație, polisemie, omonimie, rimă și asonanță.

Cuvinte cheie: *joc de cuvinte, calambur, paronomază, ambiguitate, sens dublu*

PROVOCĂRI ALE TRADUCERII JOCURILOR DE CUVINTE ÎN POEZIA LUI JACQUES PREVERTS

Alice IONESCU
Universitatea din Craiova, România
aliceionescu2002@yahoo.com

Scopul acestui studiu este înregistrarea și analiza dificultăților de traducere a jocurilor de cuvinte din poezia lui Jacques Prévert. Poet emblematic al perioadei de după război și al suprarealismului târziu, Prévert a inovat discursul poetic tradițional prin includerea, în poeziile sale, de creații lexicale, de jocuri asupra sonorității cuvintelor, de enumerări eteroclite de obiecte și indivizi, de contraste, de turnuri neașteptate, de asocieri insolite etc. Amator de imagini poetice, de metafore și de personificări neobișnuite, poetul s-a dovedit a fi total împotriva stereotipurilor de limbaj și a parodiat proverbe, citate celebre, chiar și texte sacre. Totul este pus sub semnul întrebării, devine obiect de transformare și demistificare, iar cuvintele constituie materia primă în mâinile unui maestru care se joacă cu ele după bunul său plac. Traducerea jocurilor lingvistice, a combinațiilor de sunete (aliterații, rime și ritmuri variate) care par banale la prima vedere, dar pe care Prévert le utilizează în mod savant, nu este o sarcină ușoară pentru traducător, care trebuie să re-creeze fascinantul univers poetic al lui Prévert. El trebuie apoi să redea imaginile poetice, muzicalitatea versurilor și să facă figurile de stil accesibile cititorilor străini. Aceste operații necesită o cunoaștere perfectă a limbilor sursă și țintă, precum și înzestrarea cu un simț lingvistic și cu o competență culturală peste medie.

Cuvinte cheie: *traducere, limbaj poetic, joc de cuvinte, Prevert*

GARGANTUA de FRANÇOIS RABELAIS - ÎNTRE POVEȘTEA COMICĂ ȘI REFLECȚIA CRITICĂ (JOCURILE DE CUVINTE)

Camelia MANOLESCU
Universitatea din Craiova, România
cameliamanolescu@yahoo.com

Rabelais, renumit scriitor și medic al Renașterii, și-a găsit inspirația în literatura profană a Evului Mediu și a creat *Gargantua*, lansând critici către societate prin intermediul comicului și al parodiei. Interesat de problemele educației, politicii și religiei, el creează o minunată galerie de personaje (poporul, clerul, burghezia, nobilii, prinții și elita vremii), prin intermediul cărora critică și ironizează moravurile vremii. În studiul nostru ne propunem să analizăm opera cea mai cunoscută a lui Rabelais, *Gargantua*, și să insistăm pe aspectul comic al povestirii (concentrându-ne mai ales pe jocurile de cuvinte), dar și pe reflectarea critică a societății vremii, prin intermediul parodiei.

Cuvinte cheie: *poveste comică / reflecție critică, jocuri de cuvinte, parodie*

JOCURI DE CUVINTE SAU CUVINTE ÎN JOC : DESPRE LIBERTATE ESTE VORBA ÎN CRONICILE LUI MANUEL VASQUES MONTALBAN

Anne-Sophie OWCZARCZAK
Universitatea din Artois, Franța
Textes et Cultures (EA4028)-CoTraLiS
annesophieowczarczak62750@gmail.com

Presa spaniolă din timpul dictaturii lui Franco a acționat deseori ca un vector de idei în slujba cetățenilor. Acest studiu își propune să explice unele mecanisme lingvistice utilizate de jurnalistul catalan Manuel Vázquez Montalbán (1939-2003), în revista *Triunfo*, pentru a păcăli cenzura și a denunța represiunea franchistă. Contextul politic spaniol în care se încadrează această cercetare este crucial: aproape de sfârșitul dictaturii franchiste (1939-1975), cu accent pe anul 1975, an de legătură, urmat de tranziția democratică. Corpusul de studiu este format din 31 de articole scrise de Vázquez Montalbán în revista menționată mai sus; analizăm câteva figuri de stil extrase manual din aceste cronici în care ironia, umorul, jocurile de cuvinte și de idei destramă conspirația tăcerii impuse de politică.

Cuvinte cheie: *Montalbán, Triunfo, dictatură, presă, jocuri de cuvinte*

CALAMBURUL: INSTRUMENT DE PRODUCERE A RÂSULUI ȘI DE SATIRĂ ÎN *SILENCE*, *ON DÉVELOPPE* DE JEAN-MARIE ADIAFFI

Charles Liagro RABÉ
Universitatea Peleforo Gon Coulibaly de Korhogo, Côte d'Ivoire
rbecharles@gmail.com

Scriitorul ivorian Jean-Marie Adiaffi este renumit pentru angajamentul său politic și social, transpus în artă. În *Silence, on développe*, verva sa indiscretă este pusă în serviciul unui text care freacă de umor, de fantezie lingvistică tonică întrupată de jocul de cuvinte și realizată prin calambur. Această figură de compoziție, care în esență constă în utilizarea unui cuvânt ce poate evoca două lucruri diferite, este strălucit folosit de Adiaffi în *Silence, on développe* prin intermediul omofoniei, polisemiei, paronimiei și a altor orchestrări lexicale. Pe lângă unele substantive, adjective și verbe utilizate de autor, caracteristicile limbajului său au ca sursă de revigorare acronimele comice și critice. Pentru realizările sale lexicale, acest acrobat ivorian al cuvântului a recurs la operații gramaticale precum ștergerea, substituția și adăugarea.

Cuvinte cheie: joc de cuvinte, joc cu cuvintele, omofonie, paronimie polisemică, creație lexicală.

LES FLEURS BLEUES DE RAYMOND QUENEAU: CÂTEVA OBSERVAȚII CU PRIVIRE LA TRADUCEREA JOCURILOR DE CUVINTE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Valentina RĂDULESCU, Monica IOVĂNESCU
Universitatea din Craiova, România
valentfalan @ gmail
monicamariaiovanescu@yahoo.ro

Problema traductibilității / intraductibilității jocurilor de cuvinte este, fără îndoială, punctul central al unei dezbateri de lungă durată, care s-a dovedit a fi mereu actuală. Având în vedere acest lucru, studiul nostru analizează modul în care o serie de jocuri de cuvinte au apărut în versiunea românească a romanului *Les Fleurs bleues de Queneau - Florile albastre* al lui Raymond Queneau, în traducerea lui Val Panaitescu, publicată în 1970 la Editura Univers din București.

Ipoteza pe care abordarea noastră analitică urmărește să o ilustreze este că aplicarea unor mecanisme similare celor din original pentru traducerea jocului de cuvinte reduce mult pierderile în limba țintă.

Cuvinte cheie: *jocuri de cuvinte, traducere, traductibilitate, intraductibilitate, echivalență*

DESPRE CONȘTIINȚA „INCONGRUENTĂ” A TRADUCTORULUI

Narcis ZĂRNESCU
Accademia Oamenilor de Știință din România
Academia Germano-Română (Mainz)
Universitatea «Apollonia» din Jași, Roumanie
narciss.zarnescu@gmail.com

În spatele tehnicilor și strategiilor de traducere există o conștiință, un traducător. Studiul nostru subliniază această conștiință „incongruentă”: neliniștită, copleșită de misiunea sa, sfâșiată între unicitate și incongruențele textului literar, traducătorul, „prinț și sclav” este uneori Don Quijote, uneori Sisif, condamnat să rostogolească fără încetare stânca-text. Teoria jocurilor face posibilă o analiză formală a traducerii jocului de cuvinte, care implică rețele (neuro)-interogative, logice, semantice și interacțiuni strategice ale unui grup de agenți raționali (autor, traducător, cititor). În aceste rețele entropice, teoria jocurilor ar putea formaliza și cartografia unele căi ale procesului de traducere și salva astfel conștiința „incongruentă” a traducătorului.

Cuvinte cheie: *descensus ad inferos, anabasis, katabasis, homo ludens, Witz (ironie), Ahnung (alegorie).*

METODE DE CREAȚIE LEXICALĂ ÎN TREI LIMBI KWA DIN CÔTE D'IVOIRE : ABRON - AGNI - BAOUÉ

Amoikon Dyhie ASSANVO
Universitatea Félix Houphouët-Boigny, Côte d'Ivoire
adyhies@gmail.com

Există multe moduri în care se realizează creația lexicală în limbile materne. Ele răspund nevoilor de comunicare ale vorbitorilor atunci când se confruntă cu cuvinte „străine”. Prin urmare, în funcție de sistemul fonologic (vocale, consoane și sisteme prosodice), în situația de comunicare, cuvintele străine sunt fie sistematic integrate în lexicul de bază al limbii care împrumută sau intrate în competiție cu alte cuvinte create în limbă pentru a stopa fixarea împrumutului. În cadrul creației lexicale, cele mai frecvente procedee sunt compunerea și derivarea (prefixarea - sufixarea), a căror caracteristică specifică este dizarmonia ATR.

Cuvinte cheie: *creație lexicală, cuvânt nou, stoc lexical, compunere, derivare, dizarmonie.*

RELAȚIA INTERSUBIECTIVĂ ÎNTRE NARATOR ȘI NARATAR ÎN OPERELE ROMANEȘTI ALE LUI HENRI LOPES ȘI LE CLEZIO

Bauvarie MOUNGA
Universitatea din Yaoundé I, Camerun
bauvarie2004@yahoo.fr

Jocul de comunicare narativă, ca orice act de comunicare, se bazează pe reciprocitate. Acest articol își propune să analizeze relația dintre narator și naratar în romanele lui Henri Lopes și Jean-Marie Gustave Le Clézio: *Le Pleurer-rire* (1982), *Le Chercheur d'Afriques* (1990) și *Le Procès-verbal* (1963), precum și modul în care aceste două entități contribuie la construirea discursului narativ. Lucrarea noastră cuprinde patru părți: mărcile naratorului și naratarului, raportul dintre narator și naratar, discursul narativ ca supraevaluare a naratorului și discursul narativ ca o co-construcție a naratorului și a naratarului.

Cuvinte cheie: *narator, naratar, intersubiectivitate, discurs narativ*

TRADUCEREA PAREMIILOR BAOLÉ ÎN FRANCEZĂ: NEGOCIERE PENTRU A EXPRIMA APROAPE ACELAȘI LUCRU

Yao Jean-Marc YAO
Universitatea Félix Houphouët Boigny (UFHB),
Abidjan, Cocody, Côte d'Ivoire
UFR: Langues, Littératures Et Civilisations (LLC)
yaoyaomarc@gmail.com

Acest articol tratează traducerea formulilor sentențioase din baulé în franceză. Suntem de părere că traducerea literală și traducerea prin simpla echivalare/adaptare nu pot reda în mod adecvat proverbele baulé. În primul rând pentru că o traducere literală este prea ancorată în limba-cultură sursă; iar traducerea prin echivalare/adaptare a proverbelor nu ține seama de limba-cultură țintă. Credem că acest lucru poate devia oarecum transferul proverbului. Ca soluție, propunem o abordare prin negociere, care constă în căutarea de compromisuri între cele două limbi pentru a obține cea mai bună formă și semnificație a proverbului.

Cuvinte cheie: *structura paremiilor franceze, proverbul baulé, negociere, traducere*